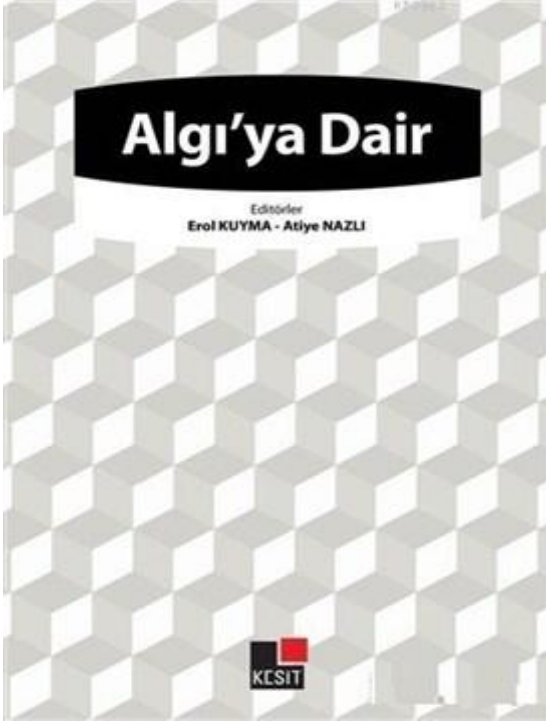

ALGI'YA DAİR
EDİTÖRLER: EROL KUYMA- ATIYE NAZLI, KESİT YAY., İSTANBUL, 2019, 318 S.
ISBN: 978-605-7898-25-8

Esra YEŞİL¹

“Bir olay ya da bir nesnenin varlığı üzerine duyular yoluyla edinilen yalın bilinç durumu” şeklinde tanımlanan algı kavramının bir araya getirdiği Hitit Üniversitesi öğretim üyelerinin “Algı'ya Dair” adlı kitabı, üniversite çatısı altında çalışan bilim insanlarının ortak bilinç, birlik ve beraberlik, özveri ve sorumluluk algısının bir göstergesi olarak ortaya çıkmıştır.

Kitap, Prof. Dr. Meral Demiryürek'in “Birlik Dirlik Üretkenlik” başlıklı teşekkür yazısıyla başlayıp ardından algı kavramının ne olduğu, bireysel ve toplumsal düzeyde algının ortaya çıkışı, dil ve algı ilişkisi, algı değişimleri ve sonuçları üzerine “Editörden” başlıklı yazı ile devam etmektedir.

Kitabın arka kapak tanıtım yazısı Prof. Dr. Özer Şenödeyici tarafından yazılmış, tanıtım yazısında geçen “Somut gerçeklik ne olursa olsun, insanın gelen mesaj karşısındaki hazır

bulunuşluk seviyesi ve tavrı bunu anlamlandırmasında etkili olur.” cümlesiyle kitabın konusu algı, tarifini bulmuş ve çalışmada ele alınan konu başlıkları sıralanmıştır.

Kitabın editörlüğünü kitapta makaleleri de bulunan Erol Kuyma ve Atiye Nazlı üstlenmişlerdir. Kitap 14'ü dil ve edebiyat, 1'i ekonomi alanında olmak üzere algı kavramının tespit ve değerlendirmelerinin yapıldığı 15 makaleden oluşmaktadır. Her makalenin sonunda da oldukça geniş bir kaynakçaya yer verilmiştir.

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, esraaymaz@gmail.com.

İlk makale Prof. Dr. Meral Demiryürek'in *"Türkçede Çocuk Edebiyatı Algısı Üzerine Bazı Düşünceler"* başlığını taşımaktadır. Makalede çocuk edebiyatının oluşumu ile gerçekleşen çocuk yazarı algısı üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Türk çocuk edebiyatının temellerini atan Gülten Dayıoğlu örneği ile bu algının oluşturduğu okur profili ortaya konmuştur. Tanzimat'tan günümüz edebiyatına kadar basın hayatına giren süreli yayınların adlarına yer verilmiş ve dergilerin ortak özelliğinin çocukların eğitimi üzerine yoğunlaşmaları olduğu belirtilmiştir.

Demiryürek, bu çalışmada çocuk edebiyatı ve çocuk yazarlığı algısı çerçevesinde çocuk edebiyatı içeriği hakkında da bilgi vermektedir. Ayrıca makalede önemli 10 çocuk kitabının ne olduğu ile ilgili yapılan anketten söz edilmiş ve listeye giren Türkçe eserlerin 20 maddeden oluşan eser-yazar isimlerine yer verilmiştir. Bu listeden hareketle bazı soruların gündeme gelebileceği belirtilerek makalede bu sorular sıralanmış ve cevaplandırılmıştır. "Kimler Çocuk Yazarıdır?" sorusunun yanıtı olarak yazar adlarına yer verilmiş, yetişkin ve çocuk edebiyatı kapsamındaki yazar adları gruplandırılmıştır.

İkinci makale Prof. Dr. Özer Şenödeyici'nin *"Şiirde Mutlak Anlamsızlık ve Habibî'nin Anlamsız Beyitlerinde Cabbarca'nın İzleri Üzerine"* adlı başlığı taşımaktadır. Makalede klasik şiirin söz adına söylenmiş olan her şeyi tecrübe eden algısının bir sonucu olarak Habibî'nin anlamsız ya da anlamlandırılmayan şiirlerine dikkat çekilmiştir. Şenödeyici'nin kendi ifadesiyle *"Bu çalışma, ortaya çıktığı dönemde ve sonrasında pek kıymet verilmemiş olan ve anlamı belirlenmemiş iki beytin ne amaçla yazıldığını sorgulayan bir araştırmacının sesli düşünme notlarıdır."*

Makalede, edebî geleneğin deneysel yönünün 17. yüzyıl şairi Habibî'nin anlamsız şiir yazma yaklaşımının bir sonucu olarak erken dönemde ortaya çıkışının önemi belirtilmiş ve bu şiirlerin anlamsız olsa da hangi amaçla söylenmiş olabileceği, sözcük yapısı ve anlamı reddeden "İletrizm" in ne olduğu, ne zaman ve kim tarafından sistemleştirildiği üzerinden bu tür tecrübelerin edebiyatta filizlendiği vurgusu yapılmıştır. Ayrıca bizim edebiyatımızda İkinci Yeni ekolünün bu tutuma yakınlığı üzerine yapılan tespitler de makalede yer almıştır. Makalede özellikle anlamsız söz söylemenin, her türlü çağrışımından uzak durma adına sözcük ve manadan soyutlanmanın mistik yönü ele alınmış, *"Cabbar adlı bir sūfinin anlamdan arınmış şekilde konuştuğu rivayeti üzerine ortaya çıkan ve İngilizcede "Gibberish" (Cabbar'ın Dili, Cabbarca) tabiriyle ifade olunan saçma sapan ve anlamsız söz" söyleme yaklaşımının "Habibî'nin şiirleriyle bağlantısı var mıdır?"* ve Şenödeyici'nin de tespitte bulunduğu gibi *"Çağrışımından arınmak isteyen bir zihnin ya da hissettiklerini dile getiremeyen bir ruh halinin dışı vurmuş algısı mıdır?"* sorularının sorgulaması yapılmaktadır.

Üçüncü makale Dr. Öğrt. Üyesi Atıye Nazlı tarafından yazılan *"Türk Atasözlerinde Yabancı Algısı"* isimli makaledir. Bu çalışmada atasözlerinde yabancı kavramının algı biçimi ortaya konmuştur. Giriş bölümünde atasözü teriminin farklı tanımına yer verilirken farklı eserlerdeki karşılıkları da belirtilmiştir. Ayrıca atasözlerinin bağlama göre değişen karşılıkları yabancı ve algı kelimeleriyle birlikte ortaya konmuştur. Öncelikle yabancı kelimesinin TDK'deki birden fazla karşılığının geçtiği atasözlerinde bir sınıflandırma yoluna gidilmiştir. Özellikle "yabancı" kelimesinin karşılığı olarak da kullanılan "el" kelimesiyle söylenmiş atasözlerinin çok daha fazla olduğu tespiti yapılmaktadır. Yine makalede halk dilinde "ecnebi" olarak ifade bulan "gâvur" kelimesinin de geçtiği atasözlerine yer verilmiş, bu kullanımın yabancı olarak algılandığı belirtilmiştir. "Yabancı" kelimesiyle ilgili verilen atasözü örneklerinde

“yabancı” kelimesinin “komşu” ifadesinin yerine de kullanıldığı görülmektedir. Türk insanın “yabancı” diye nitelendirilebilecek kişileri “komşu” algısıyla karşıladığı, yabancı olarak görmediği vurgusu yapılmıştır. Bazı atasözü örneklerinde de komşunun “el” anlamının yerini tuttuğu tespiti yapılmış ve bu bağlamda örnekler yer verilmiştir. Nazlı, çeşitli örnek kelime gruplarıyla makalesini sonlandırırken Türk milletinin yabancı algısının değişmeye yüz tuttuğu vurgusunu yapmıştır.

Dördüncü makale Dr. Öğrt. Üyesi Elif Ayan Nizam'ın “*Enderunlu Vasıf'ın Gazel ve Muhammeslerindeki Kadın Algısı*” isimli makaledir. Makale, kadının Türk tarihindeki yerini ortaya koymaya çalışan bir girişle başlamıştır. Türk destanlarında geçen kadın algısından, kadının Göktürk Yazıtları'ndaki yerinden, Dede Korkut Hikayeleri'nde karşılaştığımız kadın tipinden bahsedilmektedir. Hemen akabinde de Batı'nın kadın algısından bahsedilmiş ve kadın algısıyla ilgili oldukça dikkat çeken, şaşırtıcı bilgilere yer verilmiştir.

Bu çalışmada Dr. Öğrt. Üyesi Elif Ayan Nizam, Enderunlu Vasıf'ın Divan'ındaki gazellerinde ve iki muhammesin anne ile kızın konuşturulduğu bölümlerinde kadına olan bakış açısını irdelemiştir. Makalede öncelikle Enderunlu Vasıf'ın hayatı ile ilgili kısa bir bilgiye yer verilmiş, Vasıf'ın divanında “kadın” algısının hangi tiplerle karşımıza çıkabileceğinden de bahsedilmiştir. Sevgili tipinin iki şekilde anlatıldığı belirtilmiş ve bu iki tip sevgilinin özellikleri verilerek bu özellikler birkaç beyitle örneklendirilmiştir.

Muhammeslerdeki kadın algısının anlatıldığı bölümde ise bu nazım şeklinin biçim ve içerik özellikleri ile iki muhammeste geçen atasözleri ve deyimlere yer verilmiştir. Muhammeste anne-kızın konuşmalarının incelendiği dizelerde annenin kızına verdiği öğütler; gerek kızın rahat bir yaşam sürmesi gerek toplumda kabul görmesi ve kişisel gelişiminin sağlanması ile ilgili önemli tavsiyelerdir ve annenin şahsında Vasıf'ın kız algısıyla ilgili düşüncelerinin bir yansımasıdır. Makalede bu tavsiyeler maddeler halinde sıralanırken kızın, anneye ilişkin algısının sunumu ise öğütler şeklinde değil de beddua şeklindedir ve bu örneklere de yer verilmiştir. Anne-kız algısının dışında diğer kadın temsillerine ilişkin algılara da kısaca değinilmiştir.

“Algı'ya Dair” adlı kitabın beşinci makalesi, Dr. Öğrt. Üyesi Erol Kuyma'nın yazdığı “*Teknoloji Kavram Alanına Ait Bazı Kelimelerde Anlam ve Algı İlişkisi*” başlığını taşımaktadır.

Canlı bir varlık olan, sürekli değişen, gelişen ve kültür taşıyıcı dilin teknolojik ve sosyal gelişim karşısında yeni anlamlar kazanması, anlam değişikliklerine uğraması sonucunda ortaya çıkan algı değişimi; makalenin konusunu oluşturmaktadır. Makalede, değişen bakış açılarının ve algıların sözcüklerin birincil anlamlarına ek olarak ikincil anlamlar da kazanmasına neden olduğu, bağlam ve algı arasındaki ilişkinin boyutları veri analizleri çerçevesinde verilmektedir. Çalışmada “cep, kamera, fare, sürücü, ağ, hafıza ve beyin” sözcüklerinin araştırma bulguları ve analizleri tablolar halinde gösterilmiş, kelimelerin birincil ve ikincil anlamlarının tanımları ayrıntılı bir şekilde verildikten sonra bu iki kritere göre kullanım oranları da tablolarla belirtilmiştir. Ayrıca dil-algı, bağlam-çok anlamlılık ilişkisi ayrı alt başlıklar halinde çeşitli alıntılarla desteklenerek örneklendirilmiştir.

İlk alt başlık olan “*Dil ve Algı*”da dilin kültürle karşılıklı etkileşimi, bu etkileşimin yeni kavram alanları oluşturduğu, bu kavramların anlamsal açıdan farklı karşılıklar bulduğu ve algılamayı etkilediği, etkilenen algının ifadede geçirdiği süreçler ve değişim açıklanmaktadır.

İkinci alt başlık olan “Bağlam ve Çok Anlamlılık”ta bağlamın ne olduğu, dilin oluşumundaki rolü, dilbilgisel anlamın bulunup bulunmama durumuna göre dil içi ve dil dışı olmak üzere ikiye ayrıldığı bilgisi verilmiş ve örneklerle desteklenmiştir. Bu başlık altında değinilen başka bir konu da bağlamın yol açtığı çok anlamlılıktır. Çok anlamlılığın tanım ve örnekleri, konuya ilişkin alıntılar bu başlık altında yer almıştır. Çok anlamlılığın kelimelerin ikincil anlamlarına götürdüğü ve bu ikincil anlamların da kelimelere yüklenen algı değişimlerine yol açtığı tespitiyle üçüncü alt başlık olan “Birincil ve İkincil Anlatım”a geçiş yapılmıştır. Bu kavramların tanımları verilerek örnek kelimeler üzerinden bu kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır.

İkincil anlam oluşturma yollarının ad aktarması, eğretileme ve eksiltme yoluyla gerçekleştiği belirtilerek bunların tanımları verilmiş ve ilgili örneklerle ikincil anlam oluşturma yolları somutlaştırılmıştır. Makalede yapılan açıklamalardan sonra anlatılanları somut verilerle desteklemek amacıyla Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinden oluşan 50 kişilik katılımcı ile gerçekleştirilen bir araştırmaya yer verilmiştir. Bu araştırma metodunun ayrıntıları, amacı, modeli, veri toplama araçları ve analizi ayrıntılı bir biçimde makalede yer almaktadır. Bu analiz metoduyla algı-bağlam ve çok anlamlılık ilişkisi somutlaştırılmıştır. Verilen kelimelerin birincil ve ikincil anlamının kullanılma oranlarının yaş,cinsiyet unsurlarına göre değiştiği tespit edilmiş ve makalede öğrenciler tarafından kullanılan cümlelerle bu durum örneklendirilmiştir. Ayrıca kelimelerin birincil ya da ikincil kullanımlarının bağımsız kelime ya da kelime grubu şeklinde veya isim, sıfat tamlaması biçiminde kullanılma durumları da tespit edilmiş ve çalışmada sunulmuştur. Erkek ve kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet anlayışı ve üstlenilen sosyal rol gereği ilgi alanlarının farklılığı gibi etkenlerle kurulan cümlelerin kelimelerinde farklı algı yaklaşımları görülmüş ve örnek cümleler makalede gösterilmiştir.

Kitabın altıncı makalesi Dr. Öğrt. Üyesi Hiclal Demir’in “*Mehmet Nazım Paşa’nın “Muhataba” Adlı Eserinde Tabiat ve Medeniyet Algısı*” başlığını taşıyor.

Makalenin özet kısmı Mehmet Nazım Paşa’nın tanıtılması ve ilk eseri olan “Muhataba” hakkında bilgi verilmesiyle başlamaktadır. Verilen bilgiye göre Muhataba’nın konusu ilgi çekici ve dönemine göre özgündür. Eser, “*Dağ ve insanın tabiat ve medeniyet konulu söyleşilerinden oluşmaktadır.*” bilgisi ve buradan çıkarılacak algı kavramı merak uyandırmaktadır.

Giriş bölümünde; dağ ve insan sembolleri üzerinden dile getirilecek olan medeniyet kavramının incelemesinin yapılacağı, medenileşen insanın tabiata karşı algısı, medeniyetin kazandırıp kaybettirdikleri, maddi ve manevi değerler ile uzlaşma noktaları üzerinde durulacağı belirtilmektedir. Tabiatın önemli unsuru olan dağın insanoğlunun karşısına çıkarılışı ve medeniyet algısının ikisi tarafından sembolik olarak konuşulması, bu konuşmadan hareketle tabiata zarar verme, ondan yararlanma, medeniyetin olumlu ve olumsuz etkileri, yaratılış karşısında Allah’ı idrak ediş gibi konuların işlenmesi; günümüz insanını etkileyen çevre ve iklim sorunlarına bir edebi eser duyarlılığı ile yaklaşmak açısından önemlidir.

Hiclal Demir’in edebi eserlerde çevre algısı tespiti ve ekoeleştirme kavram ve tanımı, ekoeleştirinin bir edebiyat kavramı olarak “Muhataba” adlı eser üzerinden verilmeye çalışılan algı tasavvuru ortaya konmaktadır.

“Algı'ya Dair” kitabının yedinci makalesi Dr. Öğrt. Üyesi İsa Sarı’nın “*Algı Fiillerinde Çok Anlamlılık: Gör- Örneği*” adlı makaledir. Makalede algı türleri ve algı fiilleri içinde birinci derecede işlevsel olan ve büyük öneme sahip

“gör-”fiilinin diğer algı fiilleriyle karşılaştırılması yapılmış; görme algısı üzerinden şekillenen ilgili fiillerin, deyimleşmiş yapıların ve görmekle ilişkili adların dilin söz varlığı içindeki yerinden bahsedilmiştir. “Görmek eylemi ve görme algısı; diğer algı çeşitleri içerisinde çok anlamlılık kavramını en iyi örneklendiren ve kapsayan olması bakımından önemlidir.” ana fikriyle makalenin temel yapısı oluşturulmuştur. Ayrıca gör- eyleminin teknolojik, kültürel ve ekonomik olmak üzere çeşitli bağlamlarda kazandığı yan anlamlara da değinilmiştir.

Giriş bölümünde iki temel sözcük sınıfı olarak isim ve fiil ayrımından söz edilerek konuya başlanmıştır. Fiillerin söz dizimi içindeki yerinden, diğer sözcük türlerini denetim altında tutan ve ortaya çıkmalarına sebep olan, bağımsız anlam barındıran ve çeşitli nitelikleriyle farklı ölçütlenerek değerlendirilen özellikleriyle diğer sözcük türlerinden ayrıcalıklı bir yere sahip olması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Buradan hareketle Türk dil biliminde mental (zihinsel, akısal) temelli sınıflandırmaların yapıldığı bilgisi verilmiş ve bunun alt başlığı olan algı fiillerinden özellikle gör- fiilinin çok anlamlılığı irdelenmiştir.

Makalenin gelişme bölümünde mental fiil kavramı ve sınıflandırılması ile ilgili detaylı bir bilgilendirme, örneklendirme ve bu konuda yapılmış olan çalışmalardan bir kaynak önerisi sunulmuştur. Makalenin devamında mental fiillerin özelliklerinden, bu özellikler doğrultusunda bir sınıflandırmadan söz edilmiştir. Mental süreçlerin bir uyarana ya da fiziksel algılamaya başlayan sürecinin zihinsel yorumlamadan geçip tepkisel ya da duygusal eylemler şeklinde ortaya çıkışı üç ölçüte göre sınıflandırılıp örnek fiiller verilmiştir. Algı kavramı, fiilleri ve görme üzerine tespitlerle sürdürülen makalede algının istemli ya da istemsiz gerçekleşmesinin mümkün olduğundan bahseden Sarı; görme, duyma ve koklama algılarının istemsiz gerçekleştiğinden bahsetmiş ve algı türleriyle ilgili tespitlerini sürdürmüştür.

Dr. Öğrt. Üyesi İsa Sarı, “Çok anlamlılık nedir, hangi durumlarda ortaya çıkar?” sorularının izahı ve örneklerini sunduğu çalışmada çok anlamlılığın öbek ya da cümle düzeyinde ortaya çıkışından bağlam etrafında farklı yorumlar getirdiği bilgisine kadar detaylı bir çalışma ortaya koymaktadır. Algı fiillerinden en kapsamlı olan gör- fiilinin GTS’de bulunan tanımlanmış 20 farklı anlamı sıralamıştır. Ayrıca GTS’de tanımlanmamış yan anlamlarına da ayrı bir başlık açılmıştır. Sonuç kısmından önce “Bilgiler ve Değerlendirmeler” bölümü bulunmaktadır. Burada da algısal mental bir fiil olan gör- fiilinin yan anlamlarıyla bilişsel mental fiil sınıflandırmasına dahil olacağı tespiti yapılmıştır.

“TR 83 Bölgesinde İsrاف Algısı ve Gıda İsrاف Analizi” başlıklı sekizinci makale, Dr. Öğrt. Üyesi Güngör Karakaş’ın “tüketilebilir gıdaların ya üretim aşamasında kaybolduğu ya da tüketim aşamasında israf edildiği” şeklindeki bir tespitiyle başlamaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde ve bizim ülkemizde israf edilen ürünler ve miktarları, en çok israf gruplarının kimler olduğu ile ilgili araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi yapılmıştır; yine tüketicilerin israf algısına nasıl yaklaştıkları, neyin israf ölçütü olup olmadığı ile ilgili yaklaşımlara da yer verilmiştir. Ayrıca israf ve israf algısıyla baş edebilmek için yerel ve genel neler yapılabileceği ile ilgili çözüm önerileri sunulmuştur.

Karakaş; anket çalışmalarını yaş aralığı, cinsiyet, gelir, medeni durum, hane halkı sayısı, meslekler, yaşanılan iller ve eğitim durumlarına göre tasnif etmiş ve tablolar şeklinde makalesinde göstermiştir.

Makalede ayrıca "israf" kavramının sosyo-ekonomik ve psikolojik durumlara göre farklı algılarla karşılandığı belirtilmiştir. Özellikle israfta en çok ekme israfının akla gelişi ve önem sırasına göre ekmele ilgili algıların sıralanışı dikkat çekici bir israf algı örneğidir.

Bir diğer makalede Öğrt. Görevlisi Mücahit Akkuş, *Osmanlı döneminde tıp metinlerinde Türkçenin kullanımıyla ilgili belirlemiş olduğu tespitleri* bir araya getirmiş; makalesinde tıp metinlerinin zamanın tıp anlayışını yansıtmada yanında eserler incelendiğinde anlam, sözlük, ad bilimi ve halk bilime ilişkin birçok öğeye rastlandığını belirtmiş ve Türkçe ilaç, organ, bitki, hastalık adlarının tespitini yapmıştır.

Metinlerde kullanılan Türkçe kullanım algısının üzerinde durulmuş, Türkçe terimlerin diğer dillerden alınan tıp terimlerinde karşılıklarının olup olmadığı, 15. ve 20. yüzyıl arası yazılmış metinlerden örnekler verilerek anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu tıp metinlerinin adlarına yer verilmiş, yüzlerce telif ve tercüme eser olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Türkçenin tıp metinlerinde kullanımının türetme ya da benzetme gibi yollarla gerçekleştirildiği belirtilerek ayrı ayrı bitki, hastalık, organ isimleri olmak üzere Türkçenin kullanımı detaylı bir şekilde verilen sözcük ve sözcük grupları, cümle örnekleri ile beraber gösterilmiştir.

Bir diğer dilbilim konulu makale, "*Zıt Kavram Algısı: Türkçe Atasözlerinde Metaforik Zıt Anlam*" adını taşımaktadır. Araştırma görevlisi Dr. Selcen Koca'nın kaleme aldığı bu makalede dilin diğer unsurları gibi algı ve düşüncenin ürünü olan zıt anlamlı kelimelerden ve bu kelimeler arasındaki semantik ilişkilerden biri olan metaforik anlatımdan, aralarında herhangi bir anlam ilgisi olan kelimelerden birinin diğerinin yerine kullanılması ile oluşan metaforların, zıt kavramların farklı anlamlarla kullanılmasına olanak sağlamasından bahsedilmiştir. Atasözlerinde metaforik yapıların zıtlıkları nasıl temsil ettiğini göstermek için de halk ürünleri seçilmiş, semantik yapıda anlatılmaya çalışılmıştır.

Selcen Koca, dil ve düşünce arasındaki karşılıklı ilişkiden ve bunun zihni algıya dönüşen yolculuğundan söz ederek başladığı makalesinde kelimelerin bu algı yolculuğunda kazandığı farklı anlamlılık çeşitlerinden özellikle zıt anlamlılık üzerinde durmaktadır; verdiği örneklerle zıt anlamlı aynı iki kelimenin farklı cümle bağlamlarında kazandığı temel ve metaforik anlam ilişkilerini ortaya koymaktadır.

"Zıt Anlamlılık" başlığının altında zıt anlamın ortaya çıkışı, yapılan çeşitli zıt anlam tanımlamaları ve zıt anlam çeşitleri anlatılmakta ve örneklendirilmektedir.

"Metafor ve Zıt Anlam" konulu bölümde ise metaforun ne olduğu, nasıl ifade bulduğu ve ne amaçlarla kullanıldığı anlatılmaktadır. Zıt anlamlı kelimelerin aynı bağlamda kullanılıp metaforik çağrışımlar yoluyla verildiği aynı anlam ilişkisinin farklı kelimelerle ifade edilmesi atasözü örnekleriyle oldukça detaylı ve doyurucu bir bilgi sunumu şeklinde ortaya konmaktadır.

Metaforik zıt anlamlı kelimelerin anlamını; kısa, öz ve etkili biçimde ortaya koyan atasözleriyle verme, zıt kavram algısının en güzel örneklerinden biridir.

Öğrt. Görevlisi Arif Kumaş'ın çalışması, "*Hititlerde Kadın Algısı*" başlığını taşıyor. Anadolu'nun siyasi, ekonomik, sosyo-kültürel yönlerden şekillenmesinde rol sahibi olan Hititler'in sahip olduğu toplumsal yapı gereği ataerkil oluşunun kadın algısını belirlemesi üzerine bir makale çalışması sunulmaktadır. Kadının halk ve devlet gözündeki algı durumu belgelerle verilmektedir. "Evlilikte kadın, boşanmada kadın, mirasta kadın, işgücü ve ücretlerde kadın,

yönetim ve siyasette kadın, kadın meslekleri” alt başlıklarıyla anlatılan Hititler’de kadın algısı ana teması, ayrıntılı bir biçimde detaylı kaynak ve belgelerle açıklanmaktadır. Hitit kanununa göre belirlenen bu başlıklar ışığında halk yaşamı ve hakları, toplumsal yapı, ekonomik sistem, veraset, iç güvencilik uygulaması, mesleklerde çeşitlilik olmak üzere birçok konuda kadın algısı makalenin özünü oluşturmakta ve bu makalede Anadolu kültür tarihinde derin izler bırakan Hititlerle ilgili ilgi çekici bilgilere ulaşılmaktadır.

Öğrt. Görevlisi Burcu Özaydın Yakıştıran’ın makalesi *toplumsal cinsiyet algısı* üzerine yazılmıştır. Türk edebiyatında kadının toplumdaki yeri ve durumu önemli bir mesele olarak işlenmiş; ayrıca Türkiye’nin siyasi ve toplumsal yapısında da bu mesele önemini sürdürmüştür. Yakıştıran makalesinde toplumcu-gerçekçi yazar Orhan Kemal’in romanlarının toplumsal cinsiyet algısı üzerinde önemli veriler içerdiği vurgusuyla bu konu üzerinde durmuş, yazarın romanlarına toplumun kadın algısının nasıl yansıdığını anlatmaya çalışmıştır.

Makale, toplumsal yapı içinde toplumsal cinsiyet ayrımı ve kadın-erkek rol dağılımının nasıl şekillendiği, kadına öngörülen rol algısının neler olduğu ile ilgili kaynaklarla da desteklenen bir girişle başlamaktadır. Dönemin tarihsel ve sosyal özelliklerini bir ayna gibi yansıtan roman türünün tarihsel süreç içerisinde Tanzimat’tan günümüze geçirmiş olduğu kadın meselesi ve bu konunun öncülüğünü yapan sanatçılar hakkında da detaylı bilgi verilmektedir. Orhan Kemal’in kısa bir biyografisi, sanat anlayışının özellikleri, eserlerinin içerikleriyle ilgili bir bilgi paylaşımından sonra Orhan Kemal’in toplumsal cinsiyet algısından hareketle romanlarında kadın şahıslara bakışı ele alınmaktadır.

Makaleye, Orhan Kemal’in ana karakter olarak kadını merkeze koyan yazarlarımızdan olduğu ve birçok romanının da adından başlayarak kadın odaklı olduğu tespiti yapılarak devam edilmiş, yazarın çeşitli romanlarından yapılan alıntılarla toplumsal cinsiyet algısında kadına yüklenen bakış açıları örneklendirilmiş ve açıklamalarla detaylandırılmıştır.

“Algı'ya Dair” kitabının 13. makalesi, Öğrt. Görevlisi Canan Uğurdağ ‘a aittir. *Sadri Ertem’in “Çıkrıklar Durunca” adlı romanında toplumcu-gerçekçi algının* irdelendiği bu makalede öncelikle edebiyatta önemli yeri ve temsilcileri olan toplumcu- gerçekçilik anlayışının tarihsel geçmişteki algı anlayışı ve özellikleri üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise toplumcu- gerçekçi bakışın en iyi yansıtıldığı romanlardan biri olan Sadri Ertem’in “Çıkrıklar Durunca” adlı romanı tanıtılmakta ve bu roman üzerinden toplumcu -gerçekçi anlayışın edebi eserdeki yansımaları verilmeye çalışılmaktadır.

Fikir, algı ve bunların vazgeçilmez felsefenin tanımı, amacı doğrultusunda paylaşılan bilgilerden sonra malzemesi insan olan edebiyatın insanla ilişkili olan tüm bilim ve sanat unsurlarını aktarmadaki işlevi üzerinde durulmaktadır. Uğurdağ makalesinde; çeşitli fikir ve kavramların yazarın algı sürecinden geçerek metne yansıdığını ve kişisel bakış açısıyla sunulan yorumlama ve kurguların algı kelimesiyle karşılandığını belirtmektedir. Makalenin ilerleyen bölümlerinde toplumcu- gerçekçiliğin kaynaklarına yer verilmekte ve bu kaynakların esasları sıralanmaktadır. Ayrıca toplumcu- gerçekçiliğin ortaya çıkışı, hedef kitlesi, amaçları, Batı’daki ve bizdeki temsilcileri, önemli eserlerinden örnekler verilmektedir. Özellikle bu anlayışın ilk temsilcilerinden olan Sadri Ertem ve onun bakış açısı ve algısının ortaya konduğu “Çıkrıklar Durunca” romanı makalenin ana unsuru

olmaktadır. Eserden bazı alıntılarının da verildiği makalede yazarın toplumcu- gerçekçi bakış açısı ve tezi daha iyi anlaşılmaktadır.

14. makale Öğrt. Görevlisi Süreyya Yalçın Kuşçu'nun "15. Asır Divan Şairlerinin Kasidelerinde Fatih Algısı" başlığını taşımaktadır. Makalede 15. yüzyılda yaşamış sekiz divan şairinin Fatih'e sundukları 70 kaside yer almaktadır. Bu kasideler üzerinden şairlerin kasideler aracılığıyla ortaya koydukları Fatih algısı, bu algının nasıl işlendiği özellikle methiye bölümlerinden tespit edilmeye çalışılmaktadır. Fatih'in edebiyata ilgisi ile başlayan şair meclislerinin hem padişahın hem de o dönem şairlerinin değerli eserler meydana getirmesine vesile olduğu bilgisi ile Fatih zamanının şairleri belirtilmekte ve sundukları 70 kasideden Fatih algısı tespit edilmeye çalışılmaktadır. Kasidelerdeki Fatih Sultan Mehmet algısı, hükümdarlık, ahlak, adalet, cömertlik, iyilik, askerlik ve Fatihlik, kahramanlık gibi kavramlar üzerinden ayrı ayrı başlıklar halinde değerlendirilmekte ve konu başlıklarına göre sınıflandırılan beyitlerle örneklendirilmektedir. Bu algıların özellikle hangi kavramlar üzerine olduğu tespiti ile makale sonlandırılmaktadır.

Kitabın son makalesi Arş. Gör. Altuğ Ortakçı'nın *folklor çalışmalarında önemli işlev ve rolü olan halkevlerinin kültürel mirası koruma algısına* yönelik bir çalışmadır.

Halkevlerinin kültürel mirası gelecek kuşaklara aktarması, yaşatması süreçlerine koruma süreçleri dendiği, bu süreçlerin kültürel unsurların korunması adına bir yaklaşım olduğu tespitinde bulunan Ortakçı, bu yaklaşımın nasıl geliştirildiği ve bu süreçlerdeki algıyı çözümlenmeye çalışmaktadır.

Halkevlerinin ortaya çıkış süreci, amaçları hakkında alıntılarla bilgi verilme yoluna gidilmekte, kuruluş talimatnamesi belirtilerek bu teşkilatlanma süreci verilmektedir. Ayrıca halkevlerinin kapatılması ve sonuçları da alıntılarla değerlendirilmektedir.

Makalede bir diğer başlıkta da halkevlerinin folklor çalışmalarına yer verilmektedir. Kültürel mirasın korunmasında belli başlı yönelimlerin olduğu, bu mirasın korunması ve geleceğe taşınması noktasında halk biliminin rolü, kimlik ve aidiyet duygusunun sonucu olan kültürel mirası koruma algısının iki farklı bakış açısı ile oluşturduğu belirtilmekte ve bu bakış açıları ortaya konmaktadır. Kültürün korunması ve kaybolmasındaki hakim algılardan da söz edilerek alıntılarla desteklenmektedir.

"Algr'ya Dair" üniversite çatısı altındaki uzman akademisyenlerin birlik ve üretkenlik teması ile yola çıktıkları ve çeşitli konuların algı üzerine şekillendiği muazzam bir çalışmanın ürünü olarak hazırlanmış, bilimsel bir yayın olarak toplumun beğenisine sunulmuştur. Ortak şuur ve emeğin en güzel ürünü olarak hak ettiği yeri alacağına dair olan inancım sonsuzdur.

